ॐ विराट् विश्वकर्म परब्रह्मणे नमः

ॐ ऋग्वेदाय नमः। ॐ शाङ्खायन ऋषिभ्योन्नमः॥

ऋग्वेदी शांखायन संध्योपासन कर्मा

ருக்வேதீய ஶாங்காயந ஸந்த்யோபாஸந கர்மா

Rigvediya Sangkhayana sandhyopasana karma



தமிழ்நாடு விஸ்வபிராமண ருக்வேத வைதீகர்களுக்காக
அவணி திருவோணத்தின் உபகர்மாவில் 17.8.2016
அன்று வெளியிடப்பட்டது

By T.M.S.Suresh Sarma

ॐ विराट्विश्वकर्मपरब्रह्मणे नमः॥

ॐ ऋग्वेदाय नमः॥ ॐ शाङ्खायन ऋषिभ्योन्नमः॥

॥ अथ सन्ध्योपासनकर्मा॥

॥ अथ ऋग्वेदे शाङ्खायन गृहसूत्रं अध्यायं ४ः खण्डं ६॥

अरण्ये समित्पाणिः संध्यामास्ते नित्यं वाग्यत उत्तरापराभिमुखो ऽन्वष्टमदेशमा नक्षत्राणां दर्शनाद्॥ १॥

ॐ नमो विश्वकर्मणे॥

अथ **आपो नाम स्थ** इति एवं त्रिरप आचमय्य॥ १॥

ऋषिः सुयज्ञः शाङ्खायनः छन्दः विराट् देवता आपः॥ आचमनं

ॐ आपो नाम स्थ शिवा नाम स्थ। ऊर्जा नाम स्थाजरा नाम स्थ।
आभया नाम स्थामृता नाम स्थ। तासां वोऽशीय सुमतौ मा धत्त स्वाहा॥

अतिक्रान्तायां महाव्याहृतीः सावित्रीं स्वस्त्ययनानि च जपित्वा॥ २॥

अथ गायत्रीं ब्राह्मणायानुब्रूयात्॥ १॥

ऋषिः विश्वामित्रः गाथिनः छन्दः गायत्रीः देवता सावित्रीः॥

ॐ भूर्भुवस्स्वर्जनदोम्। तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि।
धियो यो नः प्रचोदयाद्॥

अथ स्वस्त्ययनं॥ २॥

ऋषिः गौतमः राहूगणः छन्दः विराट्स्थानं देवता स्वस्तिः॥

स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः स्वस्ति नः पूषा विश्ववे-दा।
स्वस्ति नस्ताक्ष्यो अरिष्टनेमिः स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु॥

ऋषिः तार्क्ष्यः सुपर्णः छन्दः विराट् देवता सुहस्तपतिः ॥

सौधन्वनासस्सुहस्तां शमीभिस्त्वष्टमाङ्गिरसमृभवं- स्वस्तये- ॥

ॐ स्वस्ति भवन्तु ब्रुवन्तु । ॐ स्वस्तिं ॥

एवं प्रातः प्राङ्मुखस्तिष्ठन्ना मण्डल दर्शनात् ॥ ३ ॥

अथ **उदु त्यं जातवेदसं । चित्रं देवानामुदगादनीकं । नमो मित्रस्य वरुणस्य । सूर्यो नो दिवस्पातु ।** इति सौर्याणि जपित्वा ॥ इति ॥ **शास इत्था महा** प्रदक्षिणं प्रत्यृचं प्रतिदिशं प्रत्यस्य लोष्टान् ॥ ६ ॥ अ ४ः ख ६ ॥ १ ॥

ऋषिः प्रस्काण्वः कण्वः छन्दः गायत्रीः देवता सूर्यः ॥

उदु त्यं जातवेदसं देवं वहन्ति केतवः । दृशे विश्वाय सूर्यं ॥

ऋषिः कुत्सः आङ्गिरसः छन्दः त्रिष्टुप् देवता सूर्यः ॥

चित्रं देवानामुदगादनीकं चक्षुर्मित्रस्य वरुणस्याग्नेः ।

आप्रा द्यावापृथिवी अन्तरिक्षं सूर्य आत्मा जगतस्तस्थुषश्च ॥

ऋषिः जमदग्निः भार्गवः छन्दः जगतीः देवता सूर्यः ॥

नमो मित्रस्य वरुणस्य चक्षसे महो देवाय तदृतं सपर्यत ।

दूरेदृशे देवजाताय केतवे दिवस्पुत्राय सूर्याय शंसत ॥

ऋषिः चक्षुः सूर्यः छन्दः गायत्रीः देवता सूर्यः ॥

सूर्यो नो दिवस्पातु वातो अन्तरिक्षात् । अग्निर्नः पार्थिवेभ्यः ॥

ऋषिः शासः भरद्वाजः छन्दः अनुष्टुप् देवता इन्द्रः ॥ प्रदक्षिणं

शास इत्था महाँ अस्यमित्रखादो अद्भुतः ।

न यस्त हन्यते सखा न जीयते कदा चन ॥

सविता पश्चातात् । तच्चक्षुरिति आदित्यमुपस्थाय ॥ २ ॥

ऋषिः लुशः धानाकेः छन्दः त्रिष्टुप् देवता सविता ॥

सविता पश्चातात् सविता पुरस्तात् सवितोत्तरात्तात् सविताधरात्तात् ।

सविता नः सुवतु सर्वतातिं सविता नो रासतां दीर्घमायुः ॥

ऋषिः वसिष्ठः मैत्रावरुणीः छन्दः परउष्णिक् देवता सूर्यः ॥

तच्चक्षुर्देवहितं शुक्रमुच्चरत् । पश्येम शरदः शतं जीवेम शरदः शतं ॥

ॐ आदित्याय विद्महे वैश्वकर्मणाय धीमहि ।

तन्नो सविता प्रचोदयात् ॥

उदिते प्राध्यनं ॥ अध्यायं २ः खण्डं ९ ॥ ४ ॥

अथ ऋग्वेदीय संहिता पाठं ॥ १ ॥

ऋषिः मधुच्छन्दः वैश्वामित्रः छन्दः गायत्रीः देवता अग्निः ॥

अग्निमीळे पुरोहितं यज्ञस्य देवमृत्विजं । होतारं रत्नधातमं ॥

ऋषिः विश्वकर्मा भौवनः छन्दः त्रिष्टुप् देवता विश्वकर्मा ॥

विश्वतश्चक्षुरुत विश्वतोमुखो विश्वतोबाहुरुत उत विश्वतस्पात् ।

सं बाहुभ्यां धमति सं पतत्रैर्द्यावाभूमी जनयन् देव एकः ॥

ऋषिः शंयुः भरद्वाजः छन्दः शक्वरीः देवता शान्तिः ॥

तच्छं योरावृणीमहे गातुं यज्ञाय गातुं यज्ञपतये दैवी स्वस्तिरस्तु नः ।

स्वस्तिर्मानुषेभ्यः ऊर्ध्वं जिगातु भेषजं शं नो अस्तु द्विपदे शं चतुष्पदे ॥

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

ॐ सर्वं विश्वकर्मार्पणमस्तु ॥

ஓம் விராட் விஶ்வகர்ம பரப்ரஹ்மணே நம:
ஓம் றுக்வேதாய நம: ஓம் ஶாங்காயநறுஷிப்யோந்நம:

அத ஸந்த்யோபாஸநகர்மா

றுக்வேதத்தில் ஶாங்காயன க்றுஹ ஸூத்திரம் அத்யாயம் 4 ல் கண்டம் 6 லுள்ளது ஸந்த்யா உபாஸந கர்ம விதி ஆகும். பகவான் ஸ்ரீ ஶாங்காயந ரிஷியே ஸாவித்ரீ வித்தையின் மூலமாகிய ஸந்த்யா வந்தன ப்ரயோகங்களை வேதத்தில் முதல்முதலாக கூறியவர் ஆவார். இக்காரணத்தினால் தான் யஜுர்வேத பரிஶிஷ்ட காண்டத்தில் காயத்திரீ உபாஸனையில் **"ஶாங்காயந ஸ கோத்ர காயத்ரீ"** என்ற ஆதாரம் அமைந்துள்ளது. ஸ்ரீ விஶ்வகர்ம மஹா குலத்திலுத்தித்த மஹறுஷி ஶாங்காயநரின் ஶாகையானது இப்பாரதத்தின் பிராசி(கிழக்கு) திஶையின் பகுதியில் தொகுக்கப்பட்ட வேதக்ரந்தமாகும். பகவான் ஸ்ரீ மந் விஶ்வகர்மா மஹறுஷியால் இப்பாரத்தில் ஸர்வமேதம் என்ற மஹாயாகத்தினை வேதகாலத்தில் செய்யும்போது ஹோதாவும் கிழக்கு திசையின் றுஷியாகிய ஸானகருக்கு றுக்வேதமும், அத்வர்யுவும் தக்ஷிண திஶையின் றுஷியாகிய ஸனாதனருக்கு யஜுர்வேதமும், உக்த்தாவும் மேற்கு திசையின் றுஷியாகிய அஹபூநருக்கு ஸாமவேதமும், ப்ரஹ்மாவும் வடக்கு திசையின் றுஷியாகிய ப்ரத்நருக்கு அதர்வவேதமும், ப்ரஜாபதியும் ஊர்த்வ திசையின் றுஷியாகிய ஸுபர்ணருக்கு ஓங்காரத்தினை கொண்ட பிரம்மவேதமும் ஶாகையாக தரப்பட்டது (அத்வைத பிரம்ம ஸம்ப்ரதாயம் இவ்விதிப்படியே வேத ஶாகைகளை இப்பாரதத்தில் அமைத்துள்ளது). இஶ்ஶாகைகள் முறையே முறையாக பிரஜாபதிகளால் பாரதத்தின் தத்தம் திஶைகளில் அந்த முனிவர்களுக்கு வேத சாகைகளாக கற்பிக்கப்பட்டன. அத்தகு வேதங்களின் அனுஷ்டானங்களில் காயத்ரீ சந்தஸு பிராமண வர்ணத்தின் முதல் அனுஷ்டானமாக இந்திர தேவனின் காலத்திலிருந்து வந்த இந்த இரஹஸ்ய மந்திரமான ஸாவித்ரீ அல்லது வைஶ்வாமித்ரீ அல்லது காயத்ரீ என்ற பிரம்ம வித்யை ஒவ்வொரு பிராமண புருஷனும் அனுதினமும் மறக்காமல் கடைப்பிடிக்க வேண்டும் என்று பகவான் ஸ்ரீ ஶாங்காயநரின் மூலமாக தான் வேதத்திற்கே ஸந்த்யா வந்தனம் என்ற விதி வந்தது. இவரை பின்பற்றியே பின்னாலில் வந்த றுஷிகள் ஏககாலமாக இருந்த ஸந்த்யா வந்தன முறை விரிவுப்படுத்தி த்விகாலம், திரிகாலமாக விளக்கம் செய்தார்கள்.

வேதத்தில் றுக்வேதத்தினை கற்பித்தவரும் றுக்வேத ஶாகைகளில் மிகப்பெரிய ஶாகையைக் கற்பித்த ஆசார்யருமான அவர் கூறிய முறை மிகச்சிறியதாக இருந்தாலும் இதுவே முதன்மையானது ஆகும். இப்படிப்பட்ட இவர் ஸாக்ஷாத் சிருஷ்டிகர்த்தா பிரஜாபதியின் வம்சத்திலுத்தவர் ஆகையால் தான் ஶாங்காயந ரிஷியின் (ஸுயஜ்ஞும், ஶாங்காயநம், கோஷீதகிம்) கோத்ரம் ஆசார்யர்களுக்கு வருகின்றது.

இவர் கூறிய முறையை சுலபமாக பிராமண புருஷர்கள் மட்டும் இல்லாது க்ஷத்ரிய, வைஶ்ய, ஶூத்ர வர்ணத்தினை சார்ந்த அனைவரும் அவர்தம் சந்தஸுக்களுடன் கடைப்பிடிக்கலாம். இதில் ஸாவித்ரீ ஜபம் செய்வதினால் கிட்டும் ப்ரஹ்மதேஜஸும் ஸூர்ய நமஸ்காரத்தினால் கிட்டும் சக்ஷுராரோக்யம் முதலிய முதல் இடம் பெறுகின்றன. இவற்றினை செய்யும் முறையை விளக்கத்துடன் இந்நூலில் காண்போம். இந்நூலினை பிரம்ம வம்ஶத்திலுத்த மஹாசார்யர்களுக்காகவும் சதுர்வர்ணத்தினர்களுக்காகவும் குரு அருளோடும் ஸ்ரீ விஶ்வகர்மணீ ஸமேத ஸ்ரீ விஶ்வகர்மா அநுகிரஹத்துடன் வெளியிடுகின்றேன்.

ஶாங்காயந க்றுஹஸூத்ரம் அத்யாயம் -4 கண்டம் -6 :

ஆரண்யே ஸமித்பாணி: ஸந்த்4யாமாஸ்தே நித்யம் வாக்3யத உத்தராபராபி4முகே3ாந்வஷ்டமதே3ஶமா நக்ஷத்ராணாம் த3ர்ஶநாத்3 (1)

விளக்கம்: பிரம்ம வம்ஶத்திலுத்த புருஷன் முறைப்படி ஆசார்யரால் உபநயனம் செய்யப்பட்டு ஸாவித்திரி வித்யா உபதேசத்தினை பெற்ற பிறகு அனுதினமும் ஸந்தியா வந்தனம் செய்ய வேண்டும். ஆராண்யகத்தில் ஸந்தியா வந்தனம் செய்வோர் கையில் ஸமி என்ற யாகத்திற்குண்டான ஓர் குச்சியை கைப்பிடித்துக் கொண்டு அவ்விடத்தில் அமர்ந்திட வேண்டும். கிருஹமாகிலும் இதுவே விதி ஆகும். இந்த ஸமித்துடன் உள்ள அமைப்பிற்க்கே ஸமித்பாணி என்று பெயர். அமைதியான தூய்மையான இடமாக இருக்க வேண்டும். கிழக்கு திசையாகவோ வடக்கு திசையாகவோ அமர வேண்டும். ப்ரஹ்ம முகூர்த்தமாகிய அதிகாலை நேரத்தில் நக்ஷத்ரங்கள் நன்கு புலப்படும் நேரத்தில் இந்த ஸந்தியா வந்தனம் என்ற கர்மாவை கடைப்பிடிக்க வேண்டும்.

ஓம் நமோ விஶ்வகர்மணே

அத "ஆபோ நாம ஸ்த2" இதி ஏவம் த்ரிரப ஆசமய்ய (1)

விளக்கம்: "ஆபோ நாம ஸ்த" என்ற மந்திரத்தினால் மூன்று முறை ஆசமனம் செய்ய வேண்டும். ஒவ்வொரு வேத மந்திரங்களையும் அதன் றுஷி சந்தஸ் தேவதா நாமங்களை கூறிய பிறகே வேத மந்திரங்களை ஓதுதல் வேண்டும்.

றுஷி: ஸுயஜ்ஞ: ஶாங்காயந: சந்த: விராட் தேவதா ஆப:
ஓம் ஆபோ நாம ஸ்த ஶிவா நாம ஸ்த,
ஊர்ஜா நாம ஸ்தாஜரா நாம ஸ்த,
ஆபயா நாம ஸ்தாம்றுதா நாம ஸ்த,
தாஸாம் வோஶீய ஸுமதௌ மா தத்த ஸ்வாஹா.

அதிக்ராந்தாயாம் மஹாவ்யாஹ்றுதீ: ஸாவித்ரீம் ஸ்வஸ்த்யநாநி ச ஜபித்வா (2)
ஓங்காரத்துடன் மஹா வியாஹ்ருதிகள் முறையே (ஐந்து வேதங்களுக்கும்) சொல்லி ஸாவித்ரீ மஹாமந்திரத்தினை ஜபிக்க வேண்டும் (8/16/27/54/108/1008) இறுதியாக ஸ்வஸ்தி மந்திரங்களையும் ஜபிக்க வேண்டும்.

அத2 காயத்ரீம் ப்ரஹஹ்மணாயானுப்4ரூயாத் (1)
ஸாவித்ரீ மஹாமந்திரத்தினை காயத்திரீ சந்தஸில் பிராமண வர்ணத்தினர்கள் ஓத வேண்டும். க்ஷத்திரியர்களுக்கு த்ரிஷ்டுபீயும், வைஶ்யர்களுக்கு ஜகதீயும் மற்றும் ஶூத்திராளுக்கு அனுஷ்டுபியும் சந்தஸுகள் ஆகும்.

(**அனுபந்தம் ப்ராணயாம்:** ஓம் பூ: ஓம் புவ: ஓம் ஸ்வ: ஓம் ஜநத் ஓம்குமோம், ஆபஞ்ஜோதி ராஸோ அம்றுதம் ப்ரஹ்ம பூர் புவஸ் ஸ்வர் ஜநதே3ாம்.)

றுஷி: விஶ்வாமித்ர: கா3தி2ந: ச2ந்த3: கா3யத்ரீ:
தே3வதா ஸாவித்ரீ:
ஓம் பூர் புவஸ் ஸ்வர் ஜநதே3ாம்.
தத் ஸவிதுர் வரேண்யம்
ப4ர்கே3ா தே3வஸ்ய தீ4மஹி,
தி4யோ யோ ந: ப்ரசோத3யாத்3.

அத ஸ்வஸ்த்யயநம்
றுஷி: கே3ாதம: ராஹூக3ண: ச2ந்த3: விராட்
தே3வதா ஸ்வஸ்தி:
ஸ்வஸ்தி ந இந்த்3ரோ வ்றுத்3த4ஶ்ரவா:
ஸ்வஸ்தி ந: பூஷா விஶ்வவேத3ா
ஸ்வஸ்தி நஸ் தார்க்ஷ்யோ அரிஷ்டநேமி:
ஸ்வஸ்தி நோ ப்3றுஹஸ்பதிர் த3த4ாது

றுஷி: தார்க்ஷ்ய: ஸுபர்ண: ச2ந்த3: விராட்
தே3வதா ஸுஹஸ்தபதி: (மிகமிக முக்கியம்)
ஸௌத4ந்வாஸஸ் ஸுஹஸ்தாம் ஶமீபி4ஸ்
த்வஷ்டமாங்கி3ரஸம் றுப4வம் ஸ்வஸ்தயே.
ஓம் ஸ்வஸ்தி ப4வந்து ப்3ருவந்து ஓம் ஸ்வஸ்திம்.

ஏவம் ப்ராத: ப்ராங்முக2ஸ்திஷ்ட2ந்நா மண்ட3ல த3ர்ஶநாத் (3)
விளக்கம்: கிழக்கு திசையில் உதிக்கின்ற ஆதித்யனின் கண்டு வேதத்தில் ஸூரியனுக்கு என்று பிரசித்தியாக உள்ள மந்திரங்களால் ஜபிக்க வேண்டும். அதற்கான றுக்குகள் முறையாக ஓதிய பின்னர் நின்ற நிலையிலே வடகிழக்காக பிரதக்ஷிணம் ஆதித்யனை செய்ய வேண்டும்.

றுஷி: ப்ரஸ்காண்வ: காண்வ: சந்த: காயத்ரீ: தேவதா ஸூர்ய:
உதுத்யம் ஜாதவேதஸம் தேவம் வஹந்தி கேதவ:
த்றுஶே விஶ்வாய ஸூர்யம்
றுஷி: குத்ஸ: ஆங்கிரஸ: சந்த: த்ரிஷ்டுப் தேவதா ஸூர்ய:
சித்ரம் தேவாநாமுதகாதநீகம் சக்ஷுர் மித்ரஸ்ய வருணஸ்யாக்நே:
ஆப்ரா த்யாவாப்றுதிவீ அந்தரிக்ஷம்
ஸூர்ய ஆத்மா ஜகதஸ் தஸ்துஷஶ்ச

றுஷி: ஜமதக்நி: பார்கவ: சந்த: ஜகதி: தேவதா ஸூர்ய:
நமோ மித்ரஸ்ய வருணஸ்ய சக்ஷஸே
மஹோ தேவாய தத்றுதம் ஸபர்யத,
தூரேத்றுஶே தேஜாதாய கேதவே
திவஸ்புத்ராய ஸூர்யாய ஶம்ஸத.
றுஷி: சக்ஷு: ஸூர்ய: சந்த: காயத்ரீ: தேவதா ஸூர்ய:
ஸூர்யோ நோ திவஸ்பாது வாதோ அந்தரிக்ஷாத்,
அக்நிர் ந: பார்திவேப்ய:
(முதல் நான்கும் ஸூர்யனை துதிக்கும் மந்திரங்கள் ஆகும்.)

றுஷி: ஶாஸ: பரத்வாஜ: சந்த: அநுஷ்டுப் தேவதா இந்த்ர:
ஶாஸ: இத்தா மஹாகும் அஸ்யமித்ரகாதோ அத்புத:
ந யஸ்த ஹந்யதே ஸகா ந ஜீயதே கதா சந.

இம்மந்திரம் பிரதக்ஷிணம் செய்யும் போது சொல்வது ஆகும். ஆதித்தியனே திசைகளின் அரசன் என்று மகிழ்விக்கும் றுக்கும் அவரை பார்க்கும் போது சொல்ல வேண்டிய மந்திரமும்.

றுஷி: லுஶ: தாநாகே: சந்த: த்ரிஷ்டுப் தேவதா ஸவிதா
ஸவிதா பஶ்சாதாத் ஸவிதா புரஸ்தாத்
ஸவிதோத்தராத்தாத் ஸவிதாதராத்தாத்,
ஸவிதா ந: ஸுவது ஸர்வதாதிம்
ஸவிதா நோ ராஸதாம் தீர்கமாயு:

றுஷி: வஸிஷ்ட: மைத்ராவருணீ: சந்த: பரஉஷ்ணிக்
தேவதா ஸூர்ய:
தச் சக்ஷுர் தேவஹிதம் ஶுக்ரமுச்சரத்,
பஶ்யேம ஶரத: ஶதம் ஜீவேம ஶரத: ஶதம்.
ஓம் ஆதித்யாய வித்மஹே வைஶ்வகர்மணாய தீமஹி,
தந்நோ ஸவிதா ப்ரசோதயாத்.

<u>உதிதே ப்ராத்யநம்</u>
(ஸந்தியாவந்தனம் முடித்த பிறகு வேத பாராயணத்திற்காக)
றுஷி: மதுச்சந்த: வைஶ்வமித்ர: சந்த: காயத்ரீ: தேவதா அக்நி:
அக்நிமீளே புரோஹிதம் யஜ்ஞஸ்ய தேவம்றுத்விஜம்,
ஹோதாரம் ரத்நதாதமம்.

றுஷி: விஶ்வகர்மா பௌவந: சந்த: த்ரிஷ்டுப் தேவதா
விஶ்வதஶ் சக்ஷுருத விஶ்வதோமுகோ
விஶ்தோபாஹுருத உத விஶ்வதஸ்பாத்,
ஸம் பாஹுப்யாம் தமதி ஸம் பதத்ரைர்
த்யாவா பூமீ ஜநயந் தேவ ஏக:

றுஷி: ஶம்யு: பரத்வாஜ: சந்த: ஶக்வரீ: தேவதா ஶாந்தி:
தச்சம் யோராவ்றுணீமஹே காதும் யஜ்ஞாய
காதும் யஜ்ஞபதயே தைவீ ஸ்வஸ்திரஸ்து ந:
ஸ்வஸ்திர் மாநுஷேப்ய: ஊர்த்வம் ஜிகாது பேஷஜம்
ஶந்நோ அஸ்து த்விபதே ஶம் சதுஷ்பதே
ஓம் ஶாந்திஶ் ஶாந்திஶ் ஶாந்தி:

वेदनिरुक्त विधि ॥

ऋषिः यास्कः अध्यायः १० अनुः २५-२६ देवता विश्वकर्मा ॥

ॐ **विश्वकर्मा सर्वस्य कर्ता**। तस्यैषा भवति ॥ **विश्वकर्मा विमना आद्विहाया धाता विधाता परमोत सन्दृक्। तेषामिष्टानि समिषा मदन्ति यत्रा सप्त ऋषीन्पर एकमाहुः** ॥ १ ॥ विश्वकर्मा विभूतमना व्याप्ता धाता च। विधाता च।परमश्च सन्द्रूष्टा भूतानाम्। तेषामिष्टानि वा कान्तानि वा क्रन्तानि वा गतानि वा मातानि वा नतानि वा अद्भिः सह संमोसन्ते यत्रैतानि सप्त ऋषिणानि ज्योतींषि। तेभ्यः **<u>परमादित्यः</u>**। भवम्तीत्यधि दैवतं। अथाध्यात्मं। विश्वकर्मा विभूतमना व्याप्ता धाता च। विधाता च। परमश्च संदर्शयिन्द्रियाणां। एषामिष्टानि वा कान्तानि वा क्रन्तानि वा गतानि वा मातानि वा नतानि वा। अन्नेन सह सं मोसन्ते यत्रेमानि सप्त ऋषिणानीन्द्रियाणि। एभ्यः **<u>परमात्मा</u>**। तान्यस्मिन्नेनकं भवन्ती त्यात्मगतिचष्टे। तत्रेतिहासमा चक्षते। विश्वकर्मा भौवनः सर्वमेधे सर्वाणि भूतानि जुहवांचकार। स आत्मानमप्यन्ततो जुहतांचकार। तदभिवादिन्येषर्ग्भ वति ॥ **य इमा विश्वा भुवनानि जुह्वदृषिहोता निषासादा पिता नः। स आशिषा द्रविणमिच्छमानः प्रथमच्छदवराँ आ विवेशा** ॥ २ ॥ तस्योत्तरा भूयसे निवर्चनाय। **विश्वकर्मन् हविषा वावृधानः स्वयं यजस्व पृथिवीमुत द्याम्। मुहयन्त्वन्ये अभितो जनास इहास्माकं मघवा सूरिरस्तु** ॥ ३ ॥ विश्वकर्मा हविषा वर्धयमानः **स्वयं** यजस्व पृथिवीं च देवं च मुहयन्त्वन्ये अभितो जातः सपत्नः इहास्माकं मघवा सूररिस्तु प्रज्ञाता ॥

ॐ सर्व विश्वकर्मार्पणमस्तु ॥